

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון י"ח ניסן תש"פ | דף היומי בבלי: שבת לז.
דף היומי בהלכה: מסימן תס"ז סעיף י"ב עד אמצע הסעיף בהגה "ויש מי שמתיר".
מוסר: שמירת הלשון - שער התורה והנה לפי עד סוף פרק ז'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: מסכת אבות פרק ג משנה יא עד פרק ג משנה יג

מי היה הימזיקי המסתורי שהתחבא בלילות במקווה האר"י בצפת? והגדת לבנך: פנינים מהדרכותיו של מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א | 1866

על דא ועל הא

היה מרגש לראות שכנים מאחלים 'שלום עליכם'
לבבי לכיוון המרפסת ממול. לאחר עשור וחצי
שהם גרים זה מול זה תוך דממה אלחוטית, לא
מזיק לחייך פעם אחת ולברך זה את זה לשלום...

ההשגחה העליונה הביאה אותם למצב בו אנו מוכרחים להפוך את ביתנו הפרטי לבית של קדושה - בית מקדש מעט

גם הילדים, יותר נכון הילדות, הופתעו ממעמד הקידוש לבנה' לא פחות ממעמד 'ברכת החמה' של אחת ל-28 שנים. מעולם לא נכחו בתפילה כזו. 'למה אומרים 'שלום עליכם' - שאלה אותי הקטנה. ואני, נבוך כולי, הסמקתי. נס שהיה זה לאור ירח קלוש. אף אחד לא שם לב. באמת לא ידעתי מה הסיבה שאומרים 'שלום עליכם' בקידוש לבנה'. מישהו כאן יודע? --- הקטנים הסתכלו עליי כאילו נפלתי מהירח...

ואז נצנצה בי תובנה נכונה עבור הטור הנוכחי. אמנם מצער מאוד שהוכרחנו לעזוב את מקדשי המעט שלנו, אך במחשבה שניה, ההשגחה העליונה הביאה אותנו למצב, בו במסגרת קיום המצוה הנשגבה של 'ונשמרתם מאוד לנפשותיכם' כולנו מוכרחים להפוך את ביתנו הפרטי לבית של קדושה - מקדש מעט.

חישבו על כך: בתים רבים בישראל במשך הדורות עמדו על עומדם שנים רבות ולא זכו למה שמתרחש היום בכל בית בישראל, בעולם כולו. נשמעים בו קולות של קדיש, קדושה, ברכו, קריאת התורה, ברכת כוהנים, ואפילו 'קידוש לבנה' עם 'שלום עליכם'.

זאב אייזנשטיין

באחד מהימים של ערב פסח נערך מעמד 'קידוש לבנה' ברוב עם, באדיבות מנייני המרפסות הפזורים ברחבי קהילות ישראל והגלילות די בכל אתר ואתר.

"שלום עליכם! שלום עליכם!" - נשמעו הקריאות הצוהלות במגוון דציבלים, בהתאם לפי גובה הטריבונוה - מרפסת בה שוהה מקדש הלבנה. זכות הקדימה ניתנה לדיירי המרפסת העליונה. הם פשוט זיהו את מיקום הלבנה ראשונים. בכל זאת הם הכי קרובים אליה.

היה מרגש לראות שכנים מאחלים 'שלום עליכם' לבבי לכיוון המרפסת ממול. לאחר עשור וחצי שהם גרים זה מול זה תוך דממה אלחוטית, לא מזיק לחייך פעם אחת ולברך זה את זה לשלום.

פעם סיפרו על ישיבה גדולה מסוימת שהבחורים החדשים המצטרפים אליה זוכים לקבל את ה'שלום עליכם' הראשון בעת אמירת קידוש לבנה... אז יש גם שכנים שנפגשו לראשונה ב'שלום עליכם' של 'שטיבלך המרפסות'.

להתחיל את התפילה בשטיבל המאולתר בבית ובמרפסת בזמן; זה שבדרך כלל עומד ומשוחח בחוץ לדאבון לב, עומד כעת בחוץ, כלומר במרפסת, ומתפלל בלהט. מי שאינו מריח כעת את משק כנפי הגאולה, יש לו בעיה בחוש הריח. מומלץ לו להיבדק, כי זה אחד התסמינים.

(המבשר)

משמים הפעילו לנו איזושהי משאבה עוצמתית של קדושה המזרימה לתוך כל בית אנרגיות נפלאות של קדושה ועבודת ה'. שלא לדבר על התחזקות פרטית של כל אחד. לדוגמה, אותו אחד שבימים כתיקונם פוסע בשבת פנימה לבית הכנסת בשעה מאוחרת - לקראת קריאת התורה ומוסף, יהיה חייב בשבת

הסיפור היומי

**כבר עם היכנסו שמע קולות משונים בוקעים מתוך המקוה...
כשהתקדם פנימה, הומטרו עליו מים מבור הטבילה, אך
הוא לא הזדעזע והמשיך. כשהחל לרדת במדרגות המקוה,
הרגיש בשתי ידיים הלופתות את רגליו... אך הוא לא נבהל**

ובמזרא גדול - זו גילויי שכניה: כשפוחדים מהקב"ה, אין מקום לפחדים אחרים

מזיקים ושדים כנודע לכל תושבי צפת, כולם רועדים מן המקום, שנשמע משם עד למרחוק קולות משונים של מזיקים. אלא שמרן אדמו"ר זי"ע לא הסכית כלל לדבריהם ולאזהרותיהם, ובבטחה פנה אל המקוה בעלטה המוחלטת ששררה שם. נכנס למקום, ולמרות ששמע כבר עם בואו קולות משונים, ואף לאחר שהומטרו עליו מים מן בור המקוה, לא הזדעזע והמשיך. גם כשהחל באומץ לב לרדת במדרגות המקוה, והרגיש בשתי ידיים הלופתות את רגליו ומעמידים אותו מלהמשיך בדרכו - לא נבהל, והבין כי מאן דהוא בחר לו מקום זה לדירת שינה בלילות, חינם אין כסף, ומפחיד את הבאים למקום כדי שלא ידעו הימנו ולא ירחיקוהו, ויהיו סבורים שאלו שדים וכוחות רעים. זעק אדמו"ר זי"ע לעברו: "אם אתה מניח לי - מוטב, ואם לאו - למחר ידעו כבר כל יושבי צפת מי הוא זה הנמצא במקוה בלילות..." ומיד הרפה הלה הימנו...

והמליצו על כך את אשר אמר הוא זי"ע בעצמו על ענין האמונה:

היה זה בשעה שנשמעה הבשורה בטבריה על מציאת בור של נפט, וכי עומדים בני העיר להתעשר הרבה. רבים האמינו בכך ושמחו כמוצא שלל רב, ואילו כאשר מאן דהוא השמיע את הדבר באזני אדמו"ר זי"ע, התפלל לראותו מבטל את הדברים במחי יד. לאחר תקופה התבררה גודל הטעות, כאשר לאמינתו של דבר לא היה זה כי אם מים סרוחים שנדמו בטעות לנפט.

ניגש הלה אל הרבי ושאלו: "הרב ויינברג, מאין ידעתם מראש שאין זו אלא בדוּתא, הלא כל העיר רעשה ושמחה על כך, ומדוע מיאנתם לקבל את הדברים?"

השיבו הרבי וסיבר את אזנו: "לכל איש ואיש מישראל נטועה בלבבו מדת האמונה, חייב הוא להאמין בדבר מה - חוק ולא יעבור. אלא שאני השרשתי בלבבי את האמונה בשלש עשרה

מדת היראה היא מדה הטבועה בלבבו של אדם. לכל אחד מבני האדם יש נושאים בהם גוברת בו מדת היראה ביותר, ויש דברים מהם אינו חושש כלל, אלא שהדברים משתנים הרבה מאדם לאדם, וגם באדם עצמו מזמן לזמן לפי עבודתו - ממה להתירא וממה להיות בשלווה.

זה שזוכה לקנות בנפשו יראת שמים, עד שהוא מתיירא מן החטא ומן הבורא אשר מלוא כל הארץ כבודו, המלווה אותו על כל צעד ושעל, ניצב עליו ומביט בכל מעשיו דיבוריו ומחשבותיו, ובוחן כליות ולב - איננו מתיירא מדברים גשמיים - יהיו אשר יהיו, ומי שאיננו מתיירא מאומה מן החטא ומן הבורא, הוא הוא אשר מפחד לנפשו עד מוות מכל עלה נידף גשמי עד שאינו מוצא מקום לעצמו... והבינוני, כמידת יראתו מן הבורא - כך גם תהא מדת שלוותו ויישוב דעתו, מתוך חוסר פחד מן המקרים הרעים, בהיותו מוסיף רק להתקרב אל בוראו בכל עת, ובד בבד מתחזקת שלוותו ובטחונו ביותר.

הנה כי כן, מדת היראה בהכרח שתקנה שביתה בלב האדם, אלא שעל האדם לבחור ולעמול על עצמו, לאיזה עניינים לנצל מדה זו, וממילא יוכל בשאר הנושאים להיות יותר בשלווה וברוגע.

עובדי ה' אמיתיים היו ניגשים לכל מצב וזמן מתוך יישוב הדעת ובבינה, והיו אף מזכים את הרבים, נותנים להבין לסובביהם להעמידם על האמת; מה לקחת ללב וממה להתעלם, על איזה ענין לחשוש ביותר ולאיזה נושא לגשת בקרירות וממה להתלוצץ...

מעשה היה עם הרה"ק בעל ה'ברכת אברהם' מסלונים זי"ע, טרם עלותו על כס ההנהגה, כאשר שהה פעם בצעירותו בצפת, קם באמצע הלילה, וברצונו ללמוד לפנות בוקר כהרגלו בטבריה, ביקש לפנות מקודם לטבול במקוה האר"י ז"ל. אלא שבעל האכסניא ואנשי הבית הזהירוהו בתקיפות כי בשום אופן אין ליכנס למקוה בשעות הלילה והחושך, שכן מקובל כי קיימים שם

למרות הקולות המשונים והמטרת המים עליו וכו', וכלשון החובת הלבבות (שער אהבת ה' פ"ו): "וזאת העליונה שבמדריגות יראי אלקים, אשר נזכרו בספרים ביראה. ומי שהגיע אל המדריגה הזאת מן היראה, לא יפחד ולא יירא זולת הבורא. כמו שסיפר אחד מן החסידים על אחד מהיראים, שמצאו ישן באחד המדברות, ואמר לו: האינך ירא מן האריה, שאתה ישן במקום הזה? אמר לו: אני בוש מאלקים, שיִצְאֵנִי יָרָא זולתו".

(ע"פ קונטרס 'הדרך אל השלווה והרוגע בעידן הקורונה')

העיקרים האמיתיים, וממילא אינני מאמין בדברים בטלים, ואילו אתם שאינכם חפצים להאמין בדברי אמת, והלא איש ישראל בהכרח עליו להיות מאמין בדבר מה, ממילא בכל שטות הנקריית לידכם - אתם מאמינים בה בכל הרמ"ח ושס"ה..."

וכשם שכך הוא בענין האמונה, כי מי שמאמין ב"ג עיקרי האמונה כדבעי - אינו מאמין בשטויות והבלים, כן גם במדת היראה כאמור, כי בהיותו ירא את בוראו כדבעי - על כן גם לא נתיירא מדבר אחר זולתו, ולא חש ליכנס למקוה בחשכת הלילה

דיני חול המועד

האם מותר להקליד במחשב? עד איזה גיל מותר לילדים לצייר? ומדוע החזיק החזו"א עט בכיסו בחול המועד

קיצור הלכות חול המועד - הלכה למעשה מאת הרה"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

ניקוי כתם: מותר, לא בניקוי כללי, אלא בהשריה במים ומעט סבון, ובפרט בכתם שאם לא ינוקה, קשה יהיה בכלל לנקותו. גיהוץ - בבגד שרוצים ללבוש במועד והוא מקומט, מותר לגהץ באופן שטחי רק לפשט הקמטים (בלא שימוש באדים - שמענו מהגח"פ שיינברג זצ"ל).

תספורת וגילוח: אסורים. יש מתירים חלאק'ה בזמנה. קציצת ציפורניים: לבני ספרד מותר כרגיל. לבני אשכנז - רק אם קצצו לפני המועד, אא"כ היו טרודים הרבה ושכחו. ובכל אופן, מותר בשינוי, ביד או בפה, או לצורך מצווה.

קניות בגדים כלים ונעליים: מותרים לצורך המועד (אפילו כדי לתת מתנה), או כשזה "דבר האבד", היינו מכירה זולה עכשווית או כשלא ימצא אחר המועד. וכן כשנמצאים רק במועד, במקום שהדבר מצוי לקניה.

כתיבה: אסורה. אא"כ לצורך מצוה (פרסום שיעורים, השבת אבדה וכדומה), או ל"דבר האבד" (רשימה לקניות, מספר טלפון גורלי, מרשם רפואי וכדומה), וזה מותר בלא שינוי. ושמעתי מהגר"ק כהנא זצ"ל שראה עט בכיסו של מרן החזו"א בחול המועד, ולשאלתו ענה מרן: "אם אשמע על חולה ר"ל או יולדת שצריך להתפלל לשלומם, שאוכל מיד לרשום השם".

שימוש במחשב (חסום) שנבדק לפסח: אסור להוציא במדפסת, אא"כ לצרכי מצוה או רבים או דבר אבד. הקלדת חומר - רק לשמירה זמנית (בדיסק-און-קי) ולא לתוך החומרה (הארד דיסק), משום שזה כבונה (דעת הגר"ש ז"א אויערבך והגר"ש ואזנר זצ"ל). שליחת דואר אלקטרוני - מותרת (אותיות פורחות באוויר). ציור ומלאכות: מותרים רק לילדים עד גיל שמונה, ובפרט אם מחמת השעמום עלולים להשתובב חסרי מעש.

שולחן ערוך תקכ"ט: "ימים שבין ראשון לשביעי של פסח וכו' הם הנקראים חולו של מועד וכו' וחייבים בשמחה, כנאמר: ושמחת בחגיך אתה ובנך ובתך וגו' (דברים טז יט) ושמחה זו מצות עשה מן התורה".

חייבים לכבד את חולו של מועד בכסות נקיה ולא ינהג כמנהג של חול. לבאה"ט בשם המהרי"ל והחיי אדם (קו, א) - יש ללבוש בגדי שבת ויום טוב. אמנם, במשנ"ב (תקכ"ט ובתרט"ד, ט) כתב שעכ"פ שיהיו חגיגיים יותר משל יום חול (גם בטוילים ומסלולים). ובמשנה אבות (ג, יא) שנינו: "המבזה את המועדות, אין לו חלק בעולם הבא", ופי' בבאר היטב (שם) דהיינו: שמתנהג ומתלבש בהם כבימות החול. "ותהיה מפה פרוסה על השולחן כל ימי החג" (ערוה"ש וכף החיים שם).

תפירה רקמה וסריגה - אסורים. תיקון (-כפתור שנתלש, מכפלת שנשרה או קרע) - כשזקוקים לבגד במועד, מותרים (אפילו יש בגד אחר). ובת ואשה תתפורנה בשינוי ("כשיני הכלב", תפר יוצא ותפר נכנס, תפירה לא סימטרית), שלא תהיה "מלאכת אומן".

כיבוס - מן הדין אסור, אפילו לצורך יו"ט אחרון, ואפילו ע"י נוכרי. כיבוס המותר: בגדי קטנים וזקנים או סיעודיים המלכלכים תדיר, ואפילו במכונה, ומותר לתלות בגדי הקטנים בפרהסיה (דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל). הערת הגר"מ פיינשטיין זצ"ל: עבור קטנים המלכלכים מותר לכבס, אפילו רוצים בגד נאה יותר, והנוסעים, אינם צריכים לקחת מבתם הרבה בגדים לצורך הקטנים כשיש בזה טורח, כדי שלא יצטרכו לכבס. לגדולים: כשנגמר כל המלאי, מותר לכבס גרביים, וכנראה גם לבנים, מטפחות ידיים ומגבות מטבח - לפי הצורך בדיוק, ולתלות בצנעה.

פנוי. מותר חיתוך נייר טואלט, צרכי הגוף. ניקוי הבית, כל הנוגע להיגיינה. שמרטפות [בייבי סטינג] - מותרת, ככל צרכי הגוף, אבל כיון שאסור ליהנות משכר עבודת המועד - יש להשתמש בחלק מהתשלום להוצאות החג.

עליה לרגל בזמן הזה

בשו"ת הרשב"ץ (ח"ג, כא): גם בזמן הזה קיימת כעין מצות עליה לרגל, שאף לאחר החורבן, מכל מקום קדושת המקדש וירושלים קיימת לעולם, ואף לאחר החורבן היו עולים ממצרים ושאר ארצות לחונן מקום מקדשינו.

רמז לדבר, במדרש שיר השירים פרק א': "עינייך כיונים" - מה יונה זו אע"פ שאתה נוטל גוזלה מתחתיה - אינה מנחת שובכה לעולם, כך ישראל, אע"פ שחרב בית המקדש לא בטלו ג' רגלים בשנה. על כן, יש המשתדלים לבוא אל פני שריד בית מקדשנו ואומרים: "ומפני חטאינו גלינו מארצנו וכו'" ו"אבינו אב הרחמן בנה ביתך כבתחילה וכו' והעלינו לתוכה ושמחנו בבניינה" וכו', ואומרים שיר המעלות וגו' עומדות היו רגלינו בשערייך ירושלים וגו'.

א. צרכי המועד - במעשה הדיוט, מותרת נגינה, וכשפקע מיתר מותר לתקן במעשה הדיוט ולא ע"י תקן מקצועי. צילום והקלטה - מותרים (מבלי לפתח התמונה). תיקון תקר (פנצ'ר) - מותר לצורך המועד, אבל לא תיקון הגלגל החלופי, ה"ספייר" (מעשה אומן). אין לתקן אופניים, אלא אם נחוצים לצורך קניית אוכל.

ב. צרכי רבים - תיקון כבישים, חשמל, מים, מעלית בבניין רב קומות.

ג. צרכי אוכל נפש - כולל תיקון מקרר, כיריים.

ד. דבר אבד - כשייגרם הפסד (אפילו ספק הפסד), השקיית עציץ וגינה בימי שרב.

ה. פועל שאין לו מה שיאכל (אפילו זקוק לשלם חובות ואם לא יעבוד יחסר לו להוצאות החג). אמנם, יתכן שלעניין חוה"מ פסח, כיון שיש לו כבר מצות (מחלוקת קימחא דפיסחא) אינו בגדר "פועל שאין לו מה שיאכל" (ראה שער הציון תקמ"ב א עפ"י המג"א).

כל צרכי בריאות הגוף וצרכיו - מותרים, כגון טיפולים רפואיים, בדיקות חיוניות, אך לא לכוון למועד רק משום שכעת יש זמן

הלכות ומנהגים

הנזהרים במצה שרויה - האם יכולים למרוח גבינה על המצה? ומה יעשו אם נגעה המצה במרק?

דיני אכילת מצה שרויה - הלכה למעשה מאת הרה"ג רבי יצחק פוקס שליט"א

בתוך המצות מבפנים שלא נילוש יפה, ועל ידי השריה יתחמץ, ועיין בשערי תשובה שמצד הדין אין לחוש לזה, דאחזוקי איסורא לא מחזקינן, ובפרט בימינו שנוהגין לעשות רקיקין דקים. ומכל מקום, מי שנוהג בחומרא זו, אין מזניחין אותו.

הנהגות הנזהרים מאכילת מצה שרויה

- א. משתדלים שהמצות תהינה תמיד מכוסות, שלא יפלו פירורי מצות למים או לתבשיל נוזלי, ויש המסירים את המצות מן השולחן בטרם מביאים מרק.
- ב. יש שוטפים את כלי האכילה משאריות המאכלים מיד בסיום האכילה, ואף בשבת ויו"ט, אף שאינם צריכים כבר לאותם כלים לאכילה (שו"ת מנחת יצחק ח, מ"ג).
- ג. רבים מהחסידים קיבלו חומרת שרויה, אפילו לעניין בליעות הכלים, ואינם משתמשים בפסח בכלים שבישלו או אכלו בהם בפסח מצה שרויה.

ישנם אנשי מעשה שמחמירים שלא לאכול בפסח מצה שהושרתה או בושלה במים, מחשש שמא נשאר על גבי המצה מעט קמח שלא נילוש ולא נאפה כראוי, וכן נוהגים רוב החסידים (שערי תשובה ת"ס, י; מחצית השקל תנ"ח, ד; ושולחן הרב תשובה ו).

דעת המתירים אכילת מצה שרויה: אין לחשוש להישארות קמח - בפרט בימינו שאופים מצות דקות, ובמאפיות אין מצוי הקמח באזור האפייה, וכן נהגו הגר"א במעשה רב, פסח; והחתם סופר (מנהגי חת"ס י, כ"ה) ובשו"ת שאילת יעב"ץ (י"ב, ס"ה) כתב: "אין למנוע שמחת יום טוב בהעדר מטעמי מצה מבושלת מחמת חשש רחוק".

הכרעת מרן החפץ חיים זצ"ל במשנה ברורה (תנ"ח, ד): "ופשוט דכשנאפה קודם פסח, אפילו היה בו משהו חמץ בהקמח, כבר נתערב ונתבטל, ומותר אחר כך לבשל המצות בפסח, דאין חימוץ אחר אפיה. ויש אנשי מעשה שמחמירין על עצמן ואין שורין ואין מבשלים מצות בפסח, מחשש שמא נשאר מעט קמח

הקלות אף לנזהרים ממצה שרויה

א. נגעה מצה במים או במרק או תבשיל, ואוכלים אותה מיד - מותר, שהרי אין שיעור זמן להחמיץ, ולכן אפשרי להיעזר במהלך אכילת דג עם רוטב, בפרוסת מצה הניתנת מיד בפה. ובוודאי שמותר לשתות מים תוך כדי אכילת מצה, כשהמצה כבר בפה (שערי תשובה שם ומשמעות דברי המג"א (תס"ו, א).
ב. נפל פירור מצה לתבשיל, אפילו למחמירים, אין הדבר אוסר את שאר התבשיל, שעד כדי כך לא קיבלו להחמיר (שו"ת שבט הקהתי ג, קע"ח) ונמסר בשם החידושי הרי"מ: "משהו חמץ אסרו, משהו מצה לא אסרו".

סוגי נוזל ומאכל היוצרים 'השריה' למחמירים שלא לאכול מצה שרויה

מי פירות - יש מחמירים שלא להשרות מצה בשום מיצי פירות, אפילו טהורים, שמא יעוררו מי הפירות את כוח המים שבמצה, להחמיץ (שו"ע תס"ב, ב; סמא דחיי"ג, ו; וכן נהג הגרי"י קניבסקי זצ"ל, אורחות רבנו ב, עמ' נ). ויש שלא החמירו כלל להשרות מצה במי פירות, שהרי בעצמם אינם מחמיצים כלל, ולאחר אפיית המצה אין בה כלל מים (שו"ע הרב בתשובה, ו; שערי תשובה שם וכן נהג האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל בעל 'דברי יציב').
יין - ברוב היינות מעורב מעט מים, פרט ליינות ביתיים - שבלא מגע מים. שמן - כמי פירות, שבוודאי לא התערבבו בו מים (שו"ע תס"ד, א; ובמשנ"ב, א).

חלב - אין מעורב בו מים, ודינו כמי פירות (רמ"א תס"ו, ה; ועפ"י פרסומי ועדת מהדרין - תנובה).

חמאה - אפילו למחמירים במי פירות, כשהחמאה קרושה מותר למורחה על המצה (משנ"ב תס"ו, כ"; ושו"ת שבט הקהתי ד, קל"ב).

גבינות - אין בהם כלל הימצאות מים, פרט לגבינת קוטג' (פרסומי ועדת מהדרין, תנובה).

ביצה - כמי פירות (שו"ע תס"ד, ד). מכל מקום, ביצה קשה שאינה רטובה במים בוודאי ניתן להניחה על המצה, כשם שמותר להניח אבוקדו על המצה אפילו למחמירים במי פירות.

מיונז - העשוי רק משמן וביצים, כמי פירות; מעורב בחומץ או בדבר שיש בו מים - אין להביאו במגע עם המצה.

'חריין' - מסלק המבושל במים - אין להניחו על המצה.

המתארחים בבית האוכלים שרויה

מן הראוי להכין לאורחים שאינם אוכלים 'שרויה' את הבישולים, בכלים נפרדים, ואין בחילוקי המנהגים באותו מקום משום "לא תתגודדו" (שערי תשובה ת"ס, י). אשה שבבית הוריה לא אכלה שרויה, ונישאת, ובעלה אוכל 'שרויה' - אינה צריכה התרת נדרים, מאחר שזה מנהג משום חומרה שלא מעיקר הדין, ודינה כהולך למקום שנהגו היתר בדבר מסוים, שאינו צריך התרה (דעת הגר"מ שטרנבוך שליט"א, שו"ת תשובות והנהגות א, ד"ש).

דקה מתוקה - 60 שניות על הדף היומי

באיזו מנגינה שרו את המשנה 'כירה שהיסיקה בקש ובגבבא'?

שבת דף לז

"חסורי מיחסרא והכי קתני"

ואין צריך לומר זו, וזה היה כדי לשקול בבות המשנה כפי הבבות שבפרקי השיר.

ומטעם זה ממשיך התפארת ישראל ואומר אף שהיה חסורי מחסרא הניחוהו כך, מכיון שהיה מובן ממילא, דאל"כ יהיה מעשה לסתור, ואם היו מבלבלים את המילים, יתבלבל השיר המיוחד לה ויתבלבל הזכרון, ותשתכח המשנה חס ושלו, ובדבר זה יתורץ כמה קושיות ודקדוקים. ומסיים התפארת ישראל ואומר, שמור זה, דאם גם ברוב פעמים מונחים פנינים יקרים בשינוי לשון התנא, על כל פנים במקום שלא ידענו טעם אחר, נסתפק בטעם זה, שהוא גם כן אמיתי בעצמו.

התפארת ישראל במסכת ערכין (פ"ד בועז א) אומר ולולא מסתפינא היה נראה לומר על פי מה שכתבו התוס' במגילה (לב. ד"ה והשונה) שהיו להן זמירות מיוחדים לכל משנה ומשנה. שהיה זה כדי לחזק את המשנה בכח הזכרון, כיון שהיו שונים את המשניות בעל פה אפילו בימי רבי [כרש"י ב"מ לג.]. וע"י הניגון נזכר היטב לשון המשנה, באשר שהיה הַזְמָר מסודר לפי המלות והבבות שבמשנה.

ולכן כמה פעמים בחר התנא גם כן במלה זאת ולפעמים באחרת, הכל כפי מה שמתאים לקול השיר המיוחד לאותה משנה. ומטעם זה, לפעמים נשנית בבא שנראית יתירה במשנה זו

שאל האיש: "ואיך אסביר לילדים את הסיבה לכך?" ענה לו רבינו בחדות: "תסביר להם שהם לא צריכים לדעת הכל! הילדים סומכים על האבא והאמא!"

כיצד עלינו לנהוג במצבים בהם אי אפשר לשתף את הילדים בסיבות להחלטותינו? | פנינים מהדרכותיו של מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א בעניני חינוך

בלי שאלות!

על ההורים ליצור בבית מצב, בו ידעו הילדים כי לא כל דבר הם צריכים להבין, מה שאומרים האבא והאמא זה קדוש והילד לא צריך להבין כל דבר בשכלו. כמובן, ברוב הדברים אפשר להסביר לילד את הסיבה ורצוי שהוא לא יחוש שהוא עושה 'גזירה' בלי שום טעם, אלא יבין את הדבר, אבל צריך גם לתת תחושה שלא כל דבר צריכים להסביר, והילדים לא חייבים להבין כל דבר.

חיים, לך תשכב

וכך נהג רבינו בעצמו, כפי שסיפרה אחותו הצדקנית, הרבנית ברזם תח"י:

רבינו שליט"א נהג כל יום לבקר את אביו מרן הקהילות יעקב ולדרוש בשלומו. הוא נהג בו בכבוד ובמורא שאי אפשר לתאר. יום אחד, הופיע אביו מרן זצוק"ל בבית בנו, רשב"ם 23, ופונה אליו ואומר לו: לך תשכב על המיטה לנוח!!!

באותו רגע שיצאו המילים מפיו של האבא, קם רבנו שליט"א, שהיה כבר כבן שישים ושמו הולך לפניו בכל העולם, לא שאל שום שאלה ולא ניסה לתרץ תירוץ, הוא נשכב על המיטה. אביו הקדוש זצוק"ל הלך אחריו, והצמיד לו 'כוסות רוח' (בנקע'ס) לגב, זוהי התרופה שהיתה מקובלת אז למי שסבל על הגב, ולאחר זמן עזב את הבית, לא לפני שהוא מזהיר אותו שוב להמשיך לנוח.

עברו כמה שעות, התבררה העובדה המלאה: הסטייפלר שמע מבתו הרבנית תח"י, שאמרה לו 'לחיים כואב הגב' היא התכוונה לנכד הגאון רבי חיים קלופט, שהיה אותו זמן חתן די צעיר במשפחה, ודאגה לשלומו, אבל מרן זי"ע חשב שהכוונה לבנו ולכן קם והלך לביתו, ומתוך דאגה לבריאותו הגיע לומר לו שישכב. כשהסטייפלר עמד על החלפת השמות, הוא שלח מהר מישהו שילך לבית בנו לומר לו שיכול לקום מהמיטה". השליח מצא אכן שהוא עדיין שוכב על המיטה כפי שצוה אבא.

ומה הגיב רבינו? לא היה לו בכלל שאלות, לא היה קשה לו כלום ממילא הוא לא נזקק לשום תירוץ... אבא אמר? ילד מקיים!

על אבא אין קושיות

עובדא ז', הדוגמא הטובה ביותר לאוירה שצריך להיות סביב

ישנה נקודה מאוד מורכבת, שהורים רבים נתקלים בה - כיצד יש לנהוג במקרה בו אין שום אפשרות לומר את האמת כולה לילדים? הדבר יכול להיות בכל מיני מצבים בהם לא שייך לשתף את הילדים ולהסביר להם את המציאות, אין צורך להכביר בדוגמאות. ובכן, איך עלינו לנהוג?

כדי לחדד את השאלה, נביא דוגמא אחת של שאלה שנשאל רבינו: היה זה ביום מן הימים, בזמן קבלת הקהל הגיע יהודי יקר, שזכה לחזור בתשובה לפני כמה שנים, והתקרב והחל לשמור תורה ומצוות. אלא שאמנם הוא זכה להתקרב לבורא ית' אבל שאר משפחתו נשארו רחוקים ה' ירחם עליהם.

אותו יהודי, נשא אשה יראת שמים ונולדו להם ילדים בחסדי ה', ומפעם לפעם הוא מגיע לשאול את השאלות שנוגעות לו לחיי היום-יום. בהתאם למצב שלו, הורה לו רבינו לנתק את ילדיו מכל קשר עם כל משפחתו וקרוביו שאינם שומרי תורה ומצוות כדי שאלו לא ישפיעו לרעה ברוחניות. רבינו אף הדגיש לו כי הוא (האבא) עצמו יכול וצריך לבקר את הוריו וכו', אבל הילדים אל להם לדרוך שם, וישמרו על קשר טלפוני או מכתבים.

כשהילדים גדלו, הסבא והסבתא ביקשו והפצירו מאוד בנכדים שיבואו לבקר אותם, וכמובן הבטיחו להם מתנות והפתעות, הילדים פנו אפוא להורים והתחננו, אנו רוצים לבקר את סבא וסבתא, והרי זו מצוה גדולה לכבד ולבקר אותם. האבא הנבוך נכנס אל הקודש, והציג את השאלה הכפולה: האם עכשיו שהילדים כבר גדלו ואולי אפשר להסביר להם במה אנחנו שונים מהם, להסכים בכלל ללכת לבקר, ובמדה ולא ללכת, כיצד ניתן להסביר לילדים את המצב. האבא הכין לעצמו מספר אפשרויות כיצד לסבר את האוזן של הילדים במורכבות הדבר וכו' וכו'.

הוא נכנס אל רבינו והציג את השאלה. רבינו על אתר ענה: אם הסבא והסבתא רוצים יכולים הם לבוא, אבל שהנכדים לא יבואו אליהם (מיותר להדגיש כי אין ללמוד ממקרה זה למקרים אחרים).

שאל האיש, ואיך אסביר לילדים את הסיבה שהם אינם יכולים לבוא לבקר?

ענה לו רבינו בחדות: תסביר להם שהם לא צריכים לדעת הכל! הילדים סומכים על האבא והאמא!

דוגל רבינו, גרמה לו הנאה למקרא הדברים. ואגב. ילד שמתחנך באוירה כזו, ייקל עליו במהלך החיים לקבל קשיים שונים שיעברו עליו, הוא יבין ויזכור כי לא כל דבר מובן מאליו, וכי הקב"ה מנהל את כל העולם ויודע הכי טוב מה שהוא עושה, הוא לא ישאל שאלות ויחכה לתשובות.

אצל רבינו הדבר בולט בכל הרפתקי דעדו עליה במשך החיים, הוא לא שאל שום שאלות ולא הקשה קושיות. מה שהקב"ה עושה זה עצמו התשובה.

(עלון דברי שיח)

ההורים, וכשהילד יודע שלא צריך לשאול שאלות, קל לו לקבל את השינויים.

כמדומה, שבאחד מימי הפסח קרא רבנו עובדא על אחד מגדולי ישראל בילדותו, ומצאו הדברים חן בעיניו. באותו ספר היה מסופר על ילד פיקח שביליל הסדר הביט בענין בנעשה בשולחן, השינוי במצות, כוסות היין, אכילת הכרפס, ושתק ולא שאל כלום. שאל אותו אביו, כלום אין לך פליאה במה שאנחנו עושים פה? "כן אבא" השיב הילד, אבל הרי לימדת אותנו שעל אבא לא שואלים שאלות." עובדא זו, שיש בה ללמד על החינוך בו

הש"ת היומי

מי שכבר ראה את הפריחה לפני חודש ניסן, יכול לברך ברכת האילנות?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

גדלו הפירות, אם ראה מקודם אסור לו לברך. ולפי המבואר בספה"ק ראוי לברך בעשרה ומועיל מאד לתקון הנשמות, וזהו זמן לבקש שבזכות נשמות הצדיקים יושיענו השי"ת ויגאלנו במהרה. ויש להקפיד על כללי זהירות במרחק נכון בין אדם לאדם ובשטח פתוח.

שאלה: בשנה זו שכבר היתה פריחה באילנות לפני חודש ניסן, יש לדון האם מי שכבר ראה את הפריחה יכול לברך ברכת האילנות?

תשובה: הכרעת המשנ"ב (סי' רכ"ו סק"ה) שגם אם לא ברך בראיה ראשונה יכול לברך כל זמן שרואים פרחים, אבל אם כבר

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי סיומי הש"ס של 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

* חדש! קבלו תזכורת יומית ללימוד הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

מה דינו של מאכל שהושרה במים חמים ונמצא בתוכם חמץ?

במקום שבו הם מונחים עתה; ואם כן, מאחר והמים היו מונחים במקום זה לפני שהשרו בהם את המאכל, יש להניח שהחמץ נפל לתוכם לפני ההשרייה, כך שהמאכל שהושרה בהם קלט את טעם החמץ. ויתכן שדברים אלו אמורים אף במים חמים שהורקו מ'כלי ראשון' שבו חוממו ל'כלי שני'. וראה תקציר למחר.

[שו"ע תסז, יב, משנ"ב נג, וביה"ל ד"ה אם; וראה משנ"ב נח]

מאכל שהושרה במים חמים, ונמצא בתוכם חמץ לאחר הוצאת המאכל מהם - לדעת השולחן ערוך, המאכל אסור בפסח, על פי הכלל ש'מחזיקים איסור מזמן לזמן', כלומר - אם נמצא דבר איסור בכלי או במזון, וכדומה, אנו מניחים שלא נפל לתוכם בנקודת הזמן הנוכחית שבה נמצא, אלא מיד לאחר שהונחו

תבשיל שהתבשל במים קרים שנמצא בתוכו חמץ - האם מותר לאוכלו בפסח?

אולם, יש אומרים שאם החמץ נמצא בתוכם בפסח, התבשיל אסור באכילה, כיון ש'משהו' מטעם החמץ מתערב בהם למרות שאינם חמים, ו'משהו' חמץ שהתערב בפסח, אוסר את התערובת. ואם החמץ שהה במים לרגע אחד בלבד, לכל הדעות אין המים קולטים את טעם החמץ כלל. וראה להלן, וראה תקציר למחר.

[שו"ע תסז, יב, משנ"ב נד ר"נו, ושעה"צ צט; ביאורים ומוספים דרשו, 68]

מים קרים שנמצא בתוכם חמץ, וכמות המים גדולה פי שישים מהחמץ, ולאחר מכן השתמשו במים אלו לבישול - לדעת השולחן ערוך, התבשיל מותר באכילה בפסח, ואף אם החמץ נמצא בתוכם בפסח.

ויש אומרים שהתבשיל מותר אף כשכמות המים אינה גדולה פי שישים מהחמץ, כיון שמים קרים אינם קולטים את טעם החמץ.

מה דינם של מים קרים ש'נכבש' בהם חמץ?

ובנדוננו מדובר באיסור דרבנן של תערובת 'משהו' חמץ, דהיינו, טעם החמץ שנקלט במים.

ולמעשה, במקרה שקיים ספק נוסף; ולכן, יש להקל באכילת תבשיל שהתבשל במים אלו לפני שנמצא בהם החמץ, כאשר לא ידוע בוודאות שהחמץ נכבש בתוכם לפני הוצאת התבשיל מתוכם.

[שו"ע תסז, יב, משנ"ב נה, ושעה"צ קב; ביאורים ומוספים דרשו, 67]

בהמשך לאמור: אם החמץ שהה במים הקרים במשך עשרים וארבע שעות רצופות - התבשיל אסור באכילה אף אם החמץ שהה במים רק לפני הפסח; כיון שחמץ זה הוא 'כבוש', וכבוש נדון כמבושל.

ובמקרה של ספק אם החמץ אכן שהה במים במשך עשרים וארבע שעות - יש אוסרים; אך יש שהקשו על כך מהכלל הקבוע בהלכות 'איסור והיתר', שספק כבוש באיסור דרבנן, מותר,

* מצה אפויה שנמצא בתוכה גרגיר דגן סדוק, לדעת השולחן ערוך - מן הדין די בהסרת 'כדי נטילה' סביבות מקום הגרגיר; אך ראוי להחמיר ולאסור את כל המצה. ולדעת הרמ"א - כל המצה אסורה.
* 'אין מחזיקים איסור ממקום למקום', כלומר, אם נמצא דבר איסור בכלי או במזון וכדומה, המונחים במקום מסוים, אנו מניחים שהאיסור התערב בתוכם בהיותם במקום זה, ולא במקום הקודם ששהו בו. ולעומת זאת - 'מחזיקים איסור מזמן לזמן', כלומר, אם נמצא דבר איסור בכלי או במזון וכדומה, אנו מניחים שהוא לא התערב בתוכם בנקודת הזמן הנוכחית, אלא מיד לאחר שהונחו במקום שבו הם מונחים עתה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם צריך להסיר אבנית או כתמי חלודה מכלי לפני הגעלתו?

אך לא בכתמי חלודה שאין בהם ממשות. ואבנית המצטברת במחמים וכדומה - לדעת פוסקים רבים אין צורך להסירה. ויש שמצדדים שהגעלה אינה מועילה לאבנית, ולכן אם הכלי בלע איסור גם בחלק המכוסה באבנית, יתכן שהאבנית מונעת מההגעלה להוציא את האיסור הבלוע בחלק זה, ויש להסירה לפני ההגעלה.

[שו"ע תנא, ג, ומשנ"ב כב; ביאורים ומוספים דרשו, 22]

בפסוקי התורה העוסקים בענין הגעלת כלים מבליעת איסור, ישנה רשימה של המתכות הטעונות הגעלה. רשימה זו פותחת במילים: "אֶךָ אֶת הַזָּהָב", ודרשו חכמינו ז"ל: "שצריך להעביר חלודה שלו קודם שיגעילנו, וזהו לשון אך, שלא תהא שם חלודה, אך המתכת תהיה כמות שהיא".
וכתבו הפוסקים שהדברים אמורים רק בחלודה שיש בה ממשות, דהיינו כזו שכאשר מגרדים אותה נוצרים פירווי חלודה,

הלוח היומי

י"ח בניסן | ר' מאיר ב"ר טודרוס הלוי אבולעפיה זצ"ל, ב' יד רמה, שו"ת הרמ"ה, ספר האגרות ועוד

יארצייט:

ד': ר' מאיר ב"ר טודרוס הלוי אבולעפיה זצ"ל, ב' יד רמה, שו"ת הרמ"ה, ספר האגרות ועוד.
תרס"ג: ר' ששון ב"ר משה פרסיידו זצ"ל, ר"י בית א-ל וב' שמן ששון ופתח עיניים.
תשכ"ג: ר' שמואל יוסף ב"ר יהודה צבי רבינוב זצ"ל, מלונדון, ב' דברי שיר.
תשנ"ו: ר' שמואל ב"ר גד טרוביץ זצ"ל, ר"י כנסת מאיר ראשל"צ, ב' מעדני שמואל.

האם יש חובה להוכיח מוזמר לתיאבון?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

- האם מותר להוכיחו. בתנא דבי אליהו מבואר שכל רשע שהוא שונאך ואינו 'עמיתך' אין רשאי להוכיחו, אמנם בביה"ל (שם) הביא בשמו 'שאין אתה חייב להוכיחו', ודעת הגר"ח קניבסקי שאם הוכיחו קיים בכך מצות חסד. ודעת הגר"נ קרליץ שאף ראוי להוכיח אדם שספק שמא יחזור למוטב ויהיה בכלל 'אחיק' [ובמנחת חינוך מבואר שאף יש חיוב להוכיחו באופן כזה]. ולהוכיח מחללי שבת בשעה שנוסעים בשבת, דעת הגר"נ קרליץ שיתכן שהם בכלל תנוקות שנשבו ועדיין בכלל 'אחיק' וא"כ מצוה להוכיחם על כך. אכן לענין לעשות מלחמות על זה, כתב שם שצריך שיקול דעת גדול והדבר מסור לגדולי הדור.

בסדר הלימוד היומי בספר 'חפץ חיים' נלמדים היום סעיפים ט"ז-י' שבכלל י' מהלכות לשון הרע. בין הנידונים המובאים בביאורים ומוספים על סעיפים אלו, אנו מוצאים את השאלה האם יש חיוב להוכיח מוזמר לתיאבון. מדברי ה'חפץ חיים' כאן עולה שאין חיוב, אולם בביאורים ומוספים מציינים כי במשנה ברורה (ביאור הלכה סי' תרח ס"ב ד"ה אבל) נשאר הח"ח בצ"ע בזה, ומביאים דעות שונות בפוסקים לגבי שאלה זו. ולהלכה, מביאים כי דעת הגרי"ש אלישיב היא שיש להחמיר מספק להוכיח מוזמר לתיאבון. שאלה נוספת היא לגבי מוזמר להכעיס, שאין חובה להוכיחו

ג' לעומר

שבעת ימי הפסח חייב אדם להיות בהן שמח וטוב לב וכשהוא אוכל ושותה חייב להאכיל לגר, ליתום ולא למנה עם שאר העניים האומללים, אבל מי שנועל דלתות חצרו ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולמרי נפש, אין זו שמחת מצוה אלא שמחת כריסו. (רמב"ם יום טוב פ"ו הל' יז, יח)

נשתדל לתת צדקה לעניים בפסח כדי שגם הם יוכלו לקיים מצות "ושמחת בחגך" כהלכתה.